

Přednáška - Suhotra Swami

Šrīmad Bhāgavatam 2.9.33, Praha 3.9.1992

Téma: *Catuh-ślokī*

*aham evāsam evāgre nānyad yat sad-asat param
paścād aham yad etac ca yo 'vaśiṣyeta so 'smy aham*

aham—Já, Osobnost Božství; *eva*—jistě; *āsam*—existoval; *eva*—pouze; *agre*—před stvořením; *na*—nikdy; *anyat*—něco jiného; *yat*—všechny tyto; *sat*—důsledek; *asat*—příčina; *param*—nejvyšší; *paścāt*—na konci; *aham*—Já, Osobnost Božství; *yat*—všechna tato; *etat*—stvoření; *ca*—také; *yaḥ*—vše; *avaśiṣyeta*—zůstává; *saḥ*—to; *asmi*—jsem; *aham*—Já, Osobnost Božství.

Brahmo, jsem to Já, Osobnost Božství, kdo existoval před stvořením, kdy neexistovalo nic než Já. Neexistovala ani hmotná příroda, příčina tohoto stvoření. To, co vidíš nyní, jsem také Já, Osobnost Božství, a co zůstane po zničení budu také Já, Osobnost Božství.

VÝZNAM: Musíme si velice pozorně povšimnout, že Nejvyšší Pán oslovuje Brahma s velkým důrazem na Svě zvláštní postavení, když říká, že je to On, Osobnost Božství, kdo existoval před stvořením, že je to jedině On, kdo udržuje stvoření, a že pouze On zůstane poté, když bude stvoření zničeno. Brahmā je rovněž stvořením Nejvyššího Pána. Impersonalisté zdůrazňují teorii jednoty s pojetím, že Brahmā, který je emanací z „Já“, z Absolutní Pravdy, je také tímto „Já“, a je proto totožný s Pánem, s „Já“, a že neexistuje nic víc, nežli „Já“, které vysvětluje tento verš. I když přijmeme argument impersonalistů, musíme uznat, že Pán je tvořícím „Já“ a Brahmā je stvořeným „já“. Mezi těmito dvěma „já“ — vládnoucím „Já“ a ovládaným „já“ — je rozdíl. I když tedy přijmeme argument impersonalistů, musíme doznat existenci dvou „já“. Musíme si však pozorně povšimnout toho, jak jsou tato dvě „já“ popisována ve védské literatuře z hlediska kvality. V *Kāthopaniṣadē* je řečeno:

*nityo nityānām cetanaś cetanānām
eko bahūnām yo vidadhāti kāmān*

Vedy popisují tvořící „Já“ i stvořené „já“ jako kvalitativně stejná, protože obě jsou *nitya* a *cetana*. „Já“ v jednotném čísle je však tvořící „Já“ a stvořená „já“ jsou v množném čísle, protože existují mnohá taková „já“ jako je Brahmā a další živé bytosti, které Brahmā vytváří. Není to tak těžké pochopit: otec vytvoří neboli zplodí syna, syn vytvoří mnoho dalších synů a ti všichni jsou totožní v tom smyslu, že všichni jsou lidé, ale zároveň se syn a vnuk od otce liší. Syn ani vnuk nemůže zaujmout místo otce. Otec, syn a vnuk jsou zároveň totožní a také odlišní. Jako lidé jsou totožní, ale jako příbuzní se liší. Příbuzní stvořitele a stvořeného neboli vládce a ovládaného jsou tedy ve *Vedách* rozlišení tak, že vládnoucí „Já“ žije ovládaná „já“, a mezi těmito dvěma „já“ je proto propastný rozdíl.

Tento verš také jasně dokazuje, že Pán i Brahmā jsou osoby. Z konečného hlediska jsou tedy jak vládce, tak ovládaný osobami. Tento závěr vyvrací závěr impersonalistů, že vše je z konečného hlediska neosobní. Neosobní pojetí, které zdůrazňuje méně inteligentní škola impersonalistů, je vyvráceno poukázáním na to, že vládnoucí „Já“ je Absolutní Pravda a je osoba. Ovládané „já“, Brahmā, je také osoba, ale není Absolutní. Při realizaci vlastního já může být z hlediska duchovní psychologie vhodné předpokládat, že jsme stejného principu jako Absolutní Pravda, ale nesmí být opomenut rozdíl mezi ovládaným a vládcem, na který jasně poukazuje tento verš, jehož impersonalisté hrubě zneužívají. Brahmā se zde skutečně setkal tváří v tvář s vládnoucím Pánem, který existuje ve Svě věčné transcendentální podobě i po zničení hmotného světa. Podoba Pána, jak ji Brahmā vidí, existovala před stvořením Brahmy, hmotný projev se všemi složkami a zprostředkovateli hmotného stvoření jsou také energetickými expanzemi Pána a jakmile je projev Pánovy energie ukončen, zůstává nakonec pouze tatáž Osobnost Božství. Podoba Pána tedy existuje za všech podmínek, v době stvoření, udržování i zničení. Tato skutečnost je potvrzena ve védských hymnech: *vāsudevo vā idam agra āsīn na brahmā na ca śaṅkara eko nārāyaṇa āsīn na brahmā neśāna* atd. Před stvořením neexistoval nikdo než Vāsudeva, neexistoval Brahmā ani Śaṅkara; existoval pouze Nārāyaṇa a nikdo jiný, ani Brahmā, ani Īśāna. Śrīpāda Śaṅkarācārya rovněž potvrzuje ve svých komentářích k *Bhagavad-gītē*, že Nārāyaṇa neboli Osobnost Božství je transcendentální všemu stvořenému a že celé stvoření je výtvořem *avyakty*. Mezi stvořeným a stvořitelem je tedy vždy rozdíl, přestože jsou oba téže kvality.

Z tohoto verše také plyne, že nejvyšší pravda je Bhagavān neboli Osobnost Božství. Osobnost Božství a království Pána již bylo popsáno. Boží království není prázdné, jak si představují impersonalisté. Vaikuṅṭhaloky jsou plné transcendentální rozmanitosti — jejich obyvatelé mají čtyři ruce, žijí v bohatství a blahobytu a používají dokonce i letadel a dalšího vybavení, potřebného pro vysoce vyspělé osobnosti. Osobnost Božství existuje i před stvořením a pobývá s veškerou transcendentální rozmanitostí na Vaikuṅṭhalokách. Vaikuṅṭhaloky, které i podle *Bhagavad-gīty* mají povahu věčnosti (*sanātana*), nejsou zničeny ani po zničení projeveného vesmíru. Tyto transcendentální planety jsou zcela jiné povahy, a nepodléhají pravidlům a zákonům hmotného stvoření, udržování a zničení. Existence Osobnosti Božství nutně poukazuje na existenci Vaikuṅṭhalok, stejně jako existence krále nutně poukazuje na existenci království.

O existenci Osobnosti Božství se mluví na různých místech *Śrīmad-Bhāgavatamu* i v mnoha jiných zjevených písmech. Například ve *Śrīmad-Bhāgavatamu* (2.8.10) se Mahārāja Parīkṣit ptá:

*sa cāpi yatra puruṣo viśva-sthity-udbhavāpyayah
muktvātma-māyām māyeśaḥ śete sarva-guhāśayah*

„Jakým způsobem Osobnost Božství, příčina stvoření, udržování a zničení, která je vždy nedotčená iluzorní energií a která této energii vládne, sídlí v srdci každé živé bytosti?“ Podobně se ptá i Vidura:

*tattvānām bhagavaṁs teṣāṁ katidhā pratisaṅkramaḥ
tatremaṁ ka upāśīran ka u svid anuśerate
(Bhāg. 3.7.37)*

Śrīdhara Svāmī to vysvětluje ve svých poznámkách: „Kdo slouží Pánovi, ležícímu na hadovi Śeṣa, v době zničení stvořeného světa, atd.“ To znamená, že transcendentální Pán a Jeho jméno, sláva, vlastnosti a příslušenství existují věčně. Totéž je potvrzeno v *Kāśī-khaṇḍe Skanda Purāny* v souvislosti s *dhruva-caritou*.

*na cyavante 'pi yad-bhaktā mahatyām pralayāpadi
ato 'cyuto 'khile loke sa ekaḥ sarvago 'vyayah*

Ani oddaní Pána nejsou zničeni v době úplného zničení hmotného světa, nemluvě o Pánu Samotném. Pán existuje vždy, ve všech třech stádiích hmotných proměn.

Impersonalisté nepřisuzují Nejvyššímu žádné činnosti, ale v rozhovoru mezi Brahmou a Nejvyšší Osobností Božství je zmínka nejen o podobě a vlastnostech Pána, ale také o Jeho činnostech. Činnosti Brahmy a jiných polobohů při udržování stvořeného světa musíme chápat jako činnosti Pána. Krále nebo hlavu státu nemusí být vždy vidět ve vládních kancelářích, jelikož se může věnovat královským radovánkám. Přesto však musíme chápat, že vše se děje podle jeho nařízení a pod jeho dohledem. Osobnost Božství není v žádném případě beztvářá. Méně inteligentní lidé v hmotném světě nemohou spatřit osobní podobu Pána, a proto se o Něm někdy říká, že nemá podobu. Ve skutečnosti však vždy setrvává ve Svě věčné podobě na Svých vaikuṅṭhských planetách, jakož i na hmotných planetách v podobách Svých různých inkarnací. V této souvislosti je velice výstižný příklad slunce. V noci není slunce vidět, ale je ho vidět všude tam, kde vyjde. To, že ho nemohou vidět obyvatelé určité části Země, neznamená, že nemá žádnou podobu.

V jednom verši *Bṛhad-āraṇyaka Upaniṣady* (1.4.1) je řečeno: *ātmaivedam agra āsīt puruṣa-vidhaḥ*. Tato *mantra* naznačuje, že Nejvyšší Osobnost Božství, Kṛṣṇa, existoval i před zjevením inkarnace *puruṣi*. V *Bhagavad-gītě* (15.18) je řečeno, že Kṛṣṇa je *Puruṣottama*, jelikož je nejvyšší *puruṣa*, transcendentální i *puruṣa-akṣarovi* a *puruṣa-kṣarovi*. *Akṣara-puruṣa* neboli Mahā-Viṣṇu pohlédne na *prakṛti* neboli hmotnou přírodu, a tak ji uvede do činnosti, ale *Puruṣottama* existoval ještě před tím. *Bṛhad-āraṇyaka Upaniṣad* tedy potvrzuje prohlášení z *Bhagavad-gīty*, že Pán Kṛṣṇa je Nejvyšší Osoba (*Puruṣottama*).

V některých částech *Ved* je také řečeno, že na počátku existoval pouze neosobní Brahman. Neosobní Brahman, který je oslnivou září těla Nejvyššího Pána, může být označován jako bezprostřední příčina, ale příčinou všech příčin neboli původní příčinou je podle tohoto verše Nejvyšší Osobnost Božství. V hmotném světě je Pán přítomen ve Svém neosobním rysu, protože hmotnými smysly nebo hmotnými očima nelze Pána vidět či vnímat. Ten, kdo chce vidět či vnímat Pána, musí nejprve zduchovnit své smysly. Pán se ovšem vždy věnuje Svým osobním činnostem a obyvatelé Vaikuṅṭhaloky Ho mohou věčně vidět na vlastní oči. Pán je tedy neosobně přítomen v hmotném světě, stejně jako prezident může být neosobně přítomen ve vládních kancelářích, ale ve své rezidenci je přítomen osobně. Ani Pán není neosobní ve Svém sídle, které je vždy *nirasta-kuhakam*, jak je řečeno na samotném počátku *Bhāgavatamu*. Zjevená písma tedy popisují jak neosobní, tak i osobní rysy Pána. Existenci Osobnosti Božství velice důrazně popisuje *Bhagavad-gītā* ve spojení s veršem *brahmaṇo hi pratiṣṭhāham* (Bg. 14.27). Důvěrnou částí duchovního poznání je vždy každopádně realizace Osobnosti Božství a nikoliv Pánova neosobního rysu, Brahmanu. Konečným cílem duchovní realizace by tedy neměl být neosobní rys, ale osobní rys Absolutní Pravdy. Příklad vzduchu uvnitř nádoby a vně nádoby může studentovi pomoci pochopit všeprostupující povahu kosmického vědomí Absolutní Pravdy, ale to neznamená, že

individuální nedílná část Pána se na základě falešného tvrzení stává Nejvyšším. Znamená to pouze, že podmíněná duše se stala obětí poslední léčky iluzorní energie. Prohlašuje-li se někdo za totožného s kosmickým vědomím Pána, pak to znamená, že propadl poslední léčce iluzorní energie, zvané *daivī māyā*. I v neosobním projevu Pána, nacházejícím se uvnitř hmotného stvoření, bychom se měli snažit realizovat osobní rys Pána, a to je význam slov *paścād aham yad etac ca yo 'vaśiṣyeta so 'smy aham*. O téže pravdě se zmínil Brahmāji, když poučoval Nāradu.

*so 'yaṁ te 'bhihitas tāta bhagavān viśva-bhāvanah
(Bhāg. 2.7.50)*

Neexistuje žádná jiná příčina všech příčin, nežli Nejvyšší Osobnost Božství Hari. Tento verš *aham eva* proto v žádném případě nepoukazuje na nic jiného, nežli na Nejvyššího Pána, a každý by měl proto následovat cestu Brahma-sampradāji neboli cestu od Brahmājiho k Nāradovi, Vyāsadevovi atd. a za cíl svého života stanovit realizaci Nejvyšší Osobnosti Božství Hariho, Pána Kṛṣṇy. Tento velice důvěrný pokyn, určený pro čisté oddané, dostal od Pána také Arjuna a také Brahmā na počátku stvoření. Polobozi jako Brahmā, Viṣṇu, Maheśvara, Indra, Candra a Varuṇa jsou nepochybně různými podobami Pána určenými k plnění různých úkolů; z téže Osobnosti Božství pocházejí také rozmanité energie a různé prvky, ze kterých se skládá hmotné stvoření, ale kořenem všeho je Nejvyšší Osobnost Božství, Śrī Kṛṣṇa. Je lépe se soustředit na kořen všeho, nežli být zmaten větvemi a listy. To je význam tohoto verše.

Śrīla Suhotra Swami: V 15. kapitole *Bhagavad-gīty* se Kṛṣṇa popisuje jako Puruṣottama. *Puruṣa* je osoba a *uttama* znamená nejvyšší. Ve stejné části v 15. kapitole Kṛṣṇa říká, že existují dva druhy živých bytostí - *kṣarapuruṣové* a *akṣarapuruṣové*. *Kṣarapuruṣové* jsou duše neboli osobnosti, které poklesli do tohoto hmotného světa. *Akṣarapuruṣové* jsou ti, kteří jsou věčně osvobozeni, žijí s Pánem v duchovním světě. Důležité je, že neexistuje neosobní bod v tomto celém... Kromě hmotného stavu materiální existence. Śrīla Prabhupāda říká, že hmotný svět neboli hmotný stav existence je neosobní, protože znamená pokrytí osobnosti. Živé bytosti, které se dostanou do tohoto hmotného světa jsou pokryté hmotou a nemohou již více porozumět Nejvyšší Osobnosti Božství. Ve své esenciální identitě však zůstáváme osobnostmi, a tak jsme přirozeně přitahováni k tomu, co je osobní a ne k tomu, co je neosobní.

Śrīla Prabhupāda dával příklad, že když můžeš navštívit nějakou cizí zemi, například někdo z této země má možnost jet do Anglie nebo USA, může v nějakém tom turistickém městě uslyšet, jak tam spolu lidé mluví česky. Okamžitě je k nim přitahován a chce s krajany mluvit. Je pěkné se setkat v cizí zemi, ihned dochází k nějakému vztahu. Proč? Śrīla Prabhupāda říká – díky společnému původu. Třebaže jsme poklesli do této neosobní hmotné existence, máme všichni společný původ v Kṛṣṇovi, Puruṣotamovi, Nejvyšší Osobnosti. Přirozeně jsme přitahováni k osobním vztahům, dokonce i v tomto neosobním světě. Stejně jako v romantických příbězích, původ toho je ve vztazích Rādhya a Kṛṣṇy. Zítřka je Rādhāstāmī neboli den zjevení Śrīmatī Rādhārāṇī, která je ženským aspektem Absolutní Pravdy. Vidím vzadu ten obrázek na stěně, kde je Śrī Rādhā a Kṛṣṇa spolu a užívají si milostného vztahu. To je počátek, i my v hmotném světě jsme přitahováni milostnými vztahy. To je platné obecně všude, když kdekoli chlapec uvidí obrázek dívky nebo naopak, je k němu přitahován. Lidé rádi čtou takové ty zamilované příběhy v levných knížkách, co jsou všude. Tato přitažlivost existuje, protože milostné vztahy původně existují v Kṛṣṇovi.

Jelikož jsme *kṣarapuruṣové*, neboli osoby, které poklesli do hmotného světa, tak se tento vztah zvrátil. Śrīla Prabhupāda uvádí termín – zvrácený odraz. Například fotografie je záznam nějaké podoby. Můžete ji vzít, dát do projektoru a skrze to prosvítit. Ten obraz diapozitivu se objeví kdekoli, každý to viděl a chápe o co jde. Představte si, že pozadí na které se to promítá jsou výkaly, z nichž člověk může vytvořit nějakou podobu, třeba sochu a přesně ji nasměrovat, aby projektovaná podoba zapadala do těch tvarů. Pak to vypadá perfektně, jako kdyby ten krásný vymodelovaný člověk stál před vámi, ale když ho jdete obejmout: „Ó můj milovaný,“ tak se akorát znečistíte výkaly. Ve skutečnosti je hmotná existence právě taková – zvrácený odraz, proto je neosobní. To je to, co myslí Śrīla Prabhupāda. Existuje zde pouze odraz osobnosti. Protože my jsme osoby nemůžeme si pomoci a jsme k tomu přitahováni. Zjistíme, že iluze, kterou považujeme za osobní věc, jsou pouze výkaly, pouze tělo. Abychom se z tohoto vysvobodili, musíme rozumět osobnímu vztahu, skutečnému vztahu mezi puruṣou a Puruṣotamou.

Śrī Advaitācārya měl šest synů, nejmladší z nich se jmenoval Acyutānanda, je *nityasiddha vaiṣṇava*, neboli věčně osvobozený *vaiṣṇava*. Jako malý si hrál stejně jako ostatní chlapi v blátě a prachu na ulici. Jednou přišel do jejich domu *sannyāsī*. Advaitācārya měl velikou radost a *sannyāsīna* přivítal. Zavedli spolu rozhovor na téma jaká je identita Pána Caitanyi Mahāprabhua, který v té době odešel z Navadvīpu, přijal *sannyās* a odešel do Purī. *Sannyāsī* se ptal, jaký je vztah mezi Keśavou Bhāratim a Caitanyou Mahāprabhuem. Advaitācārya chvíli přemýšlel a zjistil, že existují dva způsoby, jak odpovědět. Jedním způsobem podle společenských vztahů a druhým z pohledu Absolutní Pravdy. Advaitācārya si myslel, že když *sannyāsī* právě přišel do jeho domu, nebude možná schopný porozumět identitě Pána Mahāprabhua, proto odpověděl tím společenským způsobem. Řekl, že Keśava Bhāratī je duchovní učitel Śrī Caitanyi Mahāprabhua, jeho *sannyās guru*, protože od něj přijal Śrī Caitanya *sannyās*. Acyutānandovi bylo v té době teprve pět let a hrál si bez šatů v prachu poblíž, pro děti jeho věku to v Indii není nic neobvyklého. Když to zaslechl, přestal si hrát a zvolal: „Otče jaký nesmysl to tu vyprávíš, dnes můžu vidět sílu *māyī*, dokázala přemoci dokonce i tebe.“

Pak řekl: „Pán Brahmā je v tomto vesmíru považovaný za *guru* všech živých bytostí, ale on obdržel své poznání od Śrī Caitanyi Mahāprabhua, který je Nejvyšší Osobností Božství osobně. Śrī Caitanya je *guru* Brahmy, který je *guruem* všech ostatních, tak jak může být nějaký Keśava Bharati duchovním učitelem Pána Mahāprabhua?“ Když to Advaitācārya zaslechl přemohlo ho ohromné štěstí, měl radost z toho co jeho syn řekl a oslovil ho *babu*, což je slovo, kterým se v Bengálsku nazývá otec. Řekl svému synovi: „Ty jsi můj otec, otec dává svému synovi pokyny, ale dnešního dne si dal pokyny mě, proto si můj otec. Přestože jsi pětiletý chlapec, nyní si mluvil absolutní pravdu.“ Když to viděl ten *sannyāsī*, hluboce se Acyutānandovi poklonil. O nějakou dobu později přišel sám Śrī Caitanya Mahāprabhu do tohoto domu. V té době se vrátil do Bengálska jako *sannyāsī*, vydal se do Vṛndāvanu, ale Śrī Nityānanda na něj připravil trik, aby šel navštívit všechny oddané v Navadvīpu v Bengálsku. Když uviděl toho malého chlapce, dostal ohromnou extázi a posadil si ho na klín. Byl tam velký *kīrtan* kterého se účastnili všichni *vaiṣṇavové* a mohli spatřit, jak Acyutānanda jakoby vchází do těla Pána Caitanyi, splývá s Ním a zase vychází ven. V té chvíli byli všichni *vaiṣṇavové* nanejvyšší extatičtí, zakusili nejvyšší blaženost, když viděli milost Śrī Caitanyi Mahāprabhua, jak jim ukazoval, že Acyutānanda je Jeho *anga*, to znamená tělesný úd, část těla. Například ruka je částí celého těla. Ukazoval, že Acyutānanda je zplnomocněný kázat *sankīrtanové* hnutí.

Otázka: Který z pražských *paṇḍitů* zná verš *Bhagavad-gīty*, kde Kṛṣṇa používá stejné slovo *amsa*? Nedílná součást neboli úd? Je to velice slavný verš, mluví o vztahu *jīvy* k Němu. Kṛṣṇa říká: „Nejen Acyutānanda, ale všechny živé bytosti jsou Moje *amsa*, Mé nedílné součásti.“ *Sanātana* znamená věčný. „Oni jsou věčně Mojí nedílnou součástí.“ Jak je možné, že v tomto hmotném světě tomu porozumí jen velice vzácná duše? Jako malý Acyutānanda, kterému v té době bylo pět let, a už kázal, že Caitanya Mahāprabhu je zdrojem Brahmy a zdrojem všech ostatních. To je co jsem předtím myslel tím skutečným vztahem osobním a ne neosobním. Skutečný osobní vztah je, že Kṛṣṇa je původní osoba. My jsme jeho *amsa*, neboli emanace. Naše osobnost je zcela závislá na Jeho osobnosti. Chceme být osobami, po tom touží všichni v hmotném světě, každý se snaží naplnit se jako osobnost, to je možné pouze ve vztahu s Kṛṣṇou. Být osoba tedy znamená být oddaný. Když jím člověk není, nepřipadá v úvahu naplnění se osobnosti.

Co se děje s *jīvami* v tomto hmotném světě? Kṛṣṇa říká, že pouze bojují se svými smysly a tímto způsobem setrvávají věčně spoutáni hmotnou přírodou. To je kvůli tomu, že zavrhl službu Pánu. Včera jsem vysvětloval, že jako osobnosti máme smysly, které jsou původně duchovní, ale když je nezaměstnáváme ve službě Kṛṣṇovi, nedokážeme je ovládat, tak nás strhávají stále níž do hmotné existence. Tímto způsobem člověk není schopen udržet svoji osobnost. Śrīla Prabhupāda říkal, že když se duše dostává do lidského těla, osobnost se začíná projevovat. V lidské životní podobě máme možnost úplně dokončit tento začátek projevování osobnosti. To znamená, že se musíme zaměstnat ve službě Kṛṣṇovi, když to neuděláme, co se stane? Smysly nás stáhnou pryč od osobnosti, do nižší životní podoby například nějakého zvířete, rostliny, hmyzu, ryby, červů, bakterií či virů. Co tyto nižší životní stavy znamenají? Jen více a více neosobnosti.

Například jako ten virus AIDS. Můžeme pochopit, že je konečnou stanicí pro ty, kteří jsou v tomto světě v lidské podobě velice chtiví. Śrī Kṛṣṇa říká v *Bhagavad-gītě*, že na jaký stav bytí člověk myslí v okamžiku smrti, tak takového dosáhne. Nemoci, kterých jsou plné ty chtivé osoby, které umírají na AIDS. Jediné na co myslí je: „Umírám na AIDS, AIDS, AIDS.“ Pořád to mají v hlavě. Takže když umřou s myšlenkou na tuto nemoc, stanou se jí. Virus AIDS je jako malý strojek, mašinka, vypadá jako malý Sputnik, který se vystřelí. Je to geometrický mechanismus, jeho jedinou činností je lítat vzduchem, než se dostane do kontaktu s nějakými buněčnými tkáněmi. Předtím neprojevoval příliš mnoho života, ale když přijde do styku s buněčnou tkání, udělá tam díru a okamžitě začne fungovat. Nakazí buňku svými biologickými prvky. Funkce lidské buňky se změní právě přidávkem prvků, které do ní virus AIDS vstříknu. Buňka se pak stává továrnou na výrobu AIDS, dokud se celá nenaplní všemi těmi viry, které se pak rozprchnou kolem a nakazí další a další buňky. Kromě tohoto nemá AIDS jinou funkci, sám o sobě může pouze létat vzduchem po mnoho let nečinně, pokud nedostane příležitost takto ničit hmotné tělo. To je příklad impersonální neosobní existence v hmotné přírodě. Když máme lidské tělo v této hmotné přírodě jsme velice chtiví, jsme staženi smysly do více neosobního stavu a pokryti kvůli našemu chťíci.

Kṛṣṇa říká: „Jakožto duchovní bytosti jsme *jñānī*, neboli plní poznání.“ V naší duchovní existenci je přirozené, abychom svými duchovními smysly vnímali Absolutní Pravdu. Když se toto poznání pokryje, pak jsme staženi do nevědomosti. Jsme pokryti naším věčným nepřítelem v podobě chťíce, jeho podoba – *kāmarupa* znamená toto hmotné tělo, které hoří tolika hmotnými touhami. Včera večer jsme vysvětlovali, že povahou hmotného světa je, že je jako oheň. Třebaže chceme existovat velice mírumilovně, nevměšovat se do věcí druhých, ani neotravovat sami sebe, žít jen klidným životem, není to možné, protože naše smysly pálí chťíčem, až nás tím svědí. Jako když vás poštipou komáři po celém těle, nemůžete pak klidně sedět a pořád se drbete. Smysly nás svědí a nutí nás stále něco dělat a jak my reagujeme – v nevědomosti, neboť jsme v iluzi. Existuje fotoaparát, který dokáže zaznamenat stereoskopické obrázky, vyfotí dva obrázky naráz z trochu odlišných úhlů a ten obrázek je vytištěn také z dvou obrázků ... tak se podívá na dva obrázky a najednou to má hloubku, tvar, přesně jako realita, ale ve skutečnosti je to nereálné, je to iluze. To co vidí jsou pouze tečky nějaké barvy na papíře. Díky tomu efektu brýlí si myslíte: „Ó to je realita, to je úžasné.“ Tak přejedeme celý svět. Velice zajímavé na těch brýlích je, že když se s nimi podíváte na skutečný svět, tak nevidíte vůbec nic. Překrouťte ty vize tak, že nic nemůžete vidět správně. To co je nereálné vypadá reálně, to je přesně způsob, jak na nás

funguje *māyā*, pokryje naše hmotné vědomí, které je jako ty stereoskopické brýle. To co není reálné, hmotná iluze, tu považujeme za skutečnou. Když se snažíme porozumět tomu, co je reálné - Kṛṣṇovi - skrze tyto brýle, tak naše vize jsou tak překroucené, že to nedokážeme pochopit. Všichni žijeme v těchto nereálných podmínkách. Jsme věčně *puruṣové* – nedílné části Kṛṣṇy, naší jedinou činností je sloužit Mu, ale v této iluzi si myslíme: „Já jsem ten největší *Puruṣa*, nemám komu bych sloužil, kromě sobě samému. Jsem vládce, poživatel.“

V tomto materiálním světě existuje etiketa iluze, kterou mezi sebou zavádíme. V sanskrtu se tomu říká *vyavaharika* neboli konvenční realita, ale to není žádná realita. V našem podmíněném stavu na sebe vzájemně působíme s touto iluzí. Všichni dohromady se jakoby spikneme, abychom učinili tuto iluzi realitou. Mezi lidmi existuje taková etiketa, kterou se všichni vzájemně držíme v *māyī*. Funguje to tak, že si myslíme: „Já jsem největší uživatel a ty také.“ Takže si potřásáme rukou: „Jak si dneska užíváš?“ „Pěkně.“ „Já si také pěkně užívám. Podívej se na celý svět, no není krásný, není stvořený k našemu požitku? Budeme si ho užívat společně.“ To je něco jako *māyāvādští sannyasīni* v Indii. Śrīla Prabhupāda říkal, že mají takovou koncepci vítat se slovy: *Namo Nārāyaṇ* – klaním se Nārāyaṇovi. Ty jsi Nārāyaṇ a já jsem také Nārāyaṇ. Někteří *sannyasīni* pak přišli s takovým nápadem, že všichni jsou tedy Nārāyaṇ, ale někteří jsou *daridra nārāyaṇ*, chudí Nārāyaṇové, to znamená, že třeba zametají na ulicích. To je všeobecně platné všude. Lidé přicházejí s touto iluzí a rozšiřují ji na základě této etikety, což je etiketa zapomnění. A když někdo začne mluvit Absolutní Pravdu, okamžitě se odvrátí se slovy: „To neříkej, neříkej, že nejsme toto tělo a že bychom neměli dělat žádné hříšné činnosti a nemluv o Bohu! Já jsem Bůh a ty jsi jím také.“ To je *vyavaharika* – konvenční iluze.

Přemýšlel jsem o oddaných, kteří přišli se skupinou Shelter, oni působí na mladé lidi, kteří chtějí zničit veškeré tyto konvence. Mnoho mladých lidí se obléká do velice zvláštních šatů a snaží se jednat přesně opačně, než se od nich očekává u normální konvenční společnosti. Snaží se všem ukázat: „Nás nezajímají tyto společenská pravidla, všechno chceme zničit!“ To je však samo o sobě jen další druh iluze, pouze druh panovačnosti, člověk je pán jen v kvalitě nevědomosti. My jsme *jīva-tattva*, nejsme páni a definitivně nejsme *viṣṇu-tattva*, nejsme Nārāyaṇ, ale nejsme ani *śiva-tattva*. Oni si myslí, že se z nich může stát *śiva-tattva*, který je ničitelem, všechno může smést. Śiva je původní punker. On je milostí Kṛṣṇy schopen jednat tímto zvláštním způsobem, který přesahuje veškeré konvence, protože jeho služba Pánu je ničit všechno ostatní. Ale ti pankáči, které vidíme tady v Praze, jsou schopni zničit pouze sami sebe. To je jen více *māyī*, více iluze, jak ji člověk může setřást?

V śāstrach se říká, že když člověk nedosáhl stavu dokonalosti, pak by se neměl okamžitě vzdávat veškerých konvencí ve kterých žije. Měl by jednat s tímto tělem, neboť se ho nemůžeme vzdát, podle pravidel *sādhany*, což znamená praktikování neboli výcvik. Naše smysly jsou pokryty hmotným tělem, s tím nemůžeme sami nic udělat, pouze Kṛṣṇa nás může osvobodit z tohoto tělesného pouta. Musíme Kṛṣṇovi ukázat, že to se službou Jemu myslíme vážně. Jeho milostí zde existuje *sādhana*, neboli praxe v tomto světě, kterou můžeme provádět i s hmotným tělem. Musíme následovat pravidla a příkazy *sādhany*. Říká se: *phala tyaga* – musíme být odříkaví při vykonávání našich činností a povinností, nesnažit se užívat si jejich výsledků. *Phala*, neboli výsledek, je určený pro Kṛṣṇu, to je nálada služebníka. Jak jsme předešlého dne mluvili o tom, když *sankīrtan* oddaný jde ven, nasbírá tolik *lakṣmī* neboli peněz, to je *phal* tedy plod *sādhany*. *Phala tyaga* znamená, že se toho oddaný vzdá, daruje plody Kṛṣṇovi a nesnaží se jich užívat sám. Snaha nebo pokus si užívat je iluze. V tomto světě *karmī* ustanovili tuto velice komplikovanou etiketu iluze, ale všichni jsou zloději, kradou od Kṛṣṇy a to tím stylem, aby to vypadalo takto: „Tohle je moje a tohle zas tvoje. Já mám pěkné auto i ty ho máš pěkné.“

Oddaní tímto způsobem nepřemýšlejí. Třebaže musíme pracovat v tomto těle, nemůžeme se tomu vyhnout, máme tato těla, proto také musíme mít dům, nějaké auto, peníze, jídlo, šaty, protože žijeme v této společnosti musíme mít tyto věci. Avšak ten přístup oddaného je *phala tyaga* – všechno pro Kṛṣṇův požitek, já jsem jenom služebník. Když jeden reportér přišel před lety do Mayāpuru, viděl *pujārīho*, který obětoval *bhogu* na oltáři v místnosti s elektrickým topením, bylo zrovna zimní období. V Mayāpuru můžou nastat pěkné zimy. Tento reportér začal být velmi sarkastický a mluvil o tom, co to znamená tito Hare Kṛṣṇa o sobě prohlašují, jak jsou odříkaví a přitom používají moderní topení. V Indii to není příliš často k vidění, většina lidí nic takového nemá. Reportér si říkal: „Bůh určitě nepotřebuje takové topení, proto musí být určitě pro ně samotné, udržují chrám v teple akorát pro sebe.“ Śrīla Prabhupāda poukázal na defekt v jeho přemýšlení, protože se tento člověk domníval, že Bůh je jenom socha, že nepotřebuje žádné teplo, to však není pravda. Bůh sice nepotřebuje teplo a jídlo, ale my jsme Jeho služebníci a jelikož je milostivý přijímá nás tak, proto se oddaní snaží z lásky udělat to nejlepší co můžou pro Kṛṣṇův požitek. I když Kṛṣṇa nepotřebuje naši službu, jen proto tak laskavě přišel, abychom Mu mohli sloužit. A tak máme využít této příležitosti a udělat vše nejlepší pro Jeho službu. To je princip oddané služby, vše pro Kṛṣṇu, my samotní skutečně nic nepotřebujeme, jsme pouze Jeho služebníci.

Většina oddaných by sama o sobě nikdy nežila v takových pěkných podmínkách, jak můžeme vidět v ISKCONských chrámech. Znam některé oddané, kteří přišli do ISKCONu poté, co žili někde v jeskyni v horách. Jeden můj duchovní bratr z Havaje žil v jeskyni, která byla vytesaná do útesu svázejícího se k moři. Tam praktikoval jógu. Když měl hlad, vylezl z jeskyně a nasbíral si ovoce, kterého tam je na ostrově plno a jedl je. Někde se dozvěděl o Hare Kṛṣṇa mantře a opakoval ji jako část své meditace. Každého dne kolem projížděla turistická loď, průvodce ukazoval na různé zajímavosti a když připlul k útesu řekl: „Vidíte tamhleto jeskyni, žije v ní hippie.“ Oddaní ho někdy

viděli a mávali na něho. Když šel jednou zase sbírat ovoce, uklouzl na příkré stěně, držel se rukama skály, kdyby se pustil, tak by spadl dolů do moře. Držel se několik hodin. Kolem jela opět ta loď a průvodce ukazoval: „Podívejte ten hippie tam teď takhle visí.“ On volal: „Pomozte, pomozte!“ A průvodce na něj: „Buď zticha!“ a loď plula dál. Ještě další hodiny tam takto visel a modlil se ke Kṛṣṇovi, protože již před tím něco věděl o oddaných, modlil se následovně: „Můj drahý Kṛṣṇo, když mě z tohoto vysvobodíš, stanu se Tvým oddaným. Když už jeho ruce ochabovali a myslel si, že se bude muset pustit, někdo přišel s provazem a zachránil ho. Pak se okamžitě přestěhoval na ostrov, kde byl chrám, byl tam zrovna Śrīla Prabhupāda. Oholil si vlasy, vousy a stal se oddaným.

Tím jsem chtěl ilustrovat, že většina oddaných by nežila v tak krásném chrámu, žila by třeba i v jeskyni. My přijímáme všechny tyto možnosti, které dostáváme pro Kṛṣṇovu službu, tak můžeme překonat chtíč, když zamětnáme naše smysly a jejich objekty pouze v Kṛṣṇově službě. To je způsob, jakým *puruṣa* znovu nabude své skutečné osobní podoby, totožnosti ve vztahu s Nejvyšší Osobností Božství.

Hare Kṛṣṇa
Śrīla Prabhupāda ki jay!